

DISSERTATIO ACADEMICA,

23

DE

ETYMOLOGIIS CICERONIS,

cujus

PARTEM TERTIAM,

Venia Ampl. Facult. Philos. Aboëns.

PRÆSIDE

JOH. FREDR. WALLENIO,

*Eloqu. Professore Publ. & Ord. Imper. Ord. de S. Wolodimiro
in quarta classe Equite, & Societt. Oecon. Imp. Fenn.
atque Reg. Wermel. nec non Societ. Patriot. Holm.
Membro,*

PRO GRADU PHILOSOPHICO

publice ventilandam exhibet

JOH. ANTONIUS APPELBERG

Stip. Bilmark. Satac.

In Auditorio Medico die XXII Junii MDCCCX.

H. a. m. c.

ABOÆ, Typis FRENCKELLIANIS,

VIRO
MAXIME REVERENDO ATQUE CELEBERRIMO,
S. S. THEOLOGICÆ AD ACADEMIAM AURAIICAM
PROFESSORI SECUNDO,
EJUSDEM
IMP. ACADEMIÆ H. T. RECTORI MAGNIFICO,
NEC NON
ORD. IMPER. ROSS. DE S. WOLODIMIRO
IN QUARTA CLASSE EQUITI,
DOMINO
GUST. GADOLIN,
FAUTORI
SUMMA ANIMI PIETATE COLENDO,
SACRUM

voluit, debuit
JOH. ANT. APPELBERG.

An ideo minus Mesfala nitidus, quia quosdam totos libellos non verbis modo singulis, sed etiam litteris dedit? Non obstant hæ disciplinæ per illas euntibus, sed circa illas hærentibus.

QUINTILIANUS.

Lepus. "Subterque pedes, quos diximus ante, Orionem jacet *levipes lepus*." ARAT. Phæn. v. 120 sequi. Videtur Latinus Metaphrastes (nam in Græci Poëtæ verbis *λεγὼς ἐμπρὲς ἡμῶν πάντα διώκει* non legitur epitheton) alludere ad prolatam a L. ÆLIO etymologiam, quam neque improbat QUINTILIANUS L. I. c. 6 §. 33. Cum autem in obliquis casibus τὸ *Lepus* desideretur *D* littera, quam in flectendo constanter servat, ut Græcorum *πῆς*, ita Latinorum *pes*; assentiamur potius VARRONI (de re rust. L. III c. 12) qui ab antiquo *Λέπος* Æolum Boetiorum dictum animal arbitratur. Cfr. Idem de L. L. L. IV. & GELIUS L. I. c. 18. nec non J. C. SCALIGER de causis L. L. L. XIII. c. 189.

Lex a legendo, propter *delectus* vim, de Legg. L. I. c. 6 §. 19. VARRO idem sequitur *ἐτυμον*, sed quia "lecta & ad populum lata, quam observet." THOMÆ Aquinati Scholasticorumque aliis est a *ligando*, sed adversante, ut BECMANNUS monuit, analogia. ERNESTIUS (Cl. p. 1) a Græco *λέγειν* dictam putat. SCHELLER, sine idonea causa, ad Hebræum nominis fontem confugit.

E

Li-

Liber (non Bacchus, sed Plutus) & *Libera* (non Ariadne, ut OVID. Fast. L. III. v. 512, sed Proserpina). "Quod ex nobis natos liberos appellamus, idcirco Cerere nati nominati sunt *Liber* & *Libera*: quod in *Libera* servant, in *Libero* non item." de nat. Deor. L. II. c. 24 f. 62. Reliquas, qua partem forte meliores, etymologias taceamus, cum ad Bacchum, indeque ad Ariadnen pertineant. Observet tamen lector haud dissimilem *Liberæ* (Proserpinæ) & *Libitinæ* ut sonum ita forte originem.

Locuples vocatus ex *locorum* possessionibus (h. e. a *locus* & *plenus*), fragm. L. II. de Rep. apud NON. UM. Antiquis enim temporibus "aut pecus aut latam dives habebat humum." OVID. Fast. L. V. v. 280. Cfr. QUINTILIAN. L. V. c. 10 f. 55. GELLIUS L. X. c. 5. maximeque PLINIUS L. XVIII. c. 3 qui *loci plenos* agri plenos explicat. Nec est quod alia circumspectiamus. Sic est etiam apud VARONEM *agrosus*.

Lucina a *lucendo*, de nat. Deor. L. II. c. 27 f. 68 sq. Eadem enim esse dicitur quæ *Luna*; "itaque, ut apud Græcos Dianam, eamque Luciferam Φωσφόρον, Φαεσφόρον μῆνην, vid. HEINSIUS ad OVID. Heroid. ep. 20 v. 192) "sic apud nostros Junonem Lucinam inpariendo invocant" ibid. Hinc CATULLUS ad Dianam carm. 35 v. 13. sp. "Tu *Lucina* dolentibus *Juno* dicti puerperis"; quemadmodum apud Græcos Εἰλειθυία, Εἰληθυία aut Ελευθία (mystico nomine, ut ait, ad HORAT. Carm. sæcul. v. 14, vetus Scholiastes) jam ipsa Diana, jam Junonis saltem filia aut potius filia, nam plures Ilithyias HOMERUS memorat Iliad. XI. 270. — Ad Dianam vero, quatenus Luna est, si *Lucinæ* nomen retuleris, ipsa lucere satis proprie dicitur, non ita, si ad Junonem; quare utriusque vim conjunxerit,

ric, qui, præeunte Ovidio Fast. L. III. v. 255, Lucinam credat appellatam quod lucem nobis (recens natis) dederit, foetusque jussit in lucem prodire. — Qui a *luco* Junoni in Esquilis Romæ sacro *Lucinæ* nomen deducunt, minus commode philosophantur.

Luna, a *lucendo*, ut mox dictum. Conferri etiam potest de Nat. Deor. L. II. c. 46 f. 119.

Mavors & contracte *Mars*, "qui *magna verteret*" de nat. Deor. L. II. c. 26 f. 67. L. III. c. 24 f. 62. Judicent alii, quid præstent ab "A^gns vel *ἀγερῆ* (præmisso *M*) vel a *maribus*, quibus in bello præseset Deus, vel (optima forte) a *Mamerte* Sahinorum Oscanorumque, derivationes: quæ si admittantur, *Mavors* dictus putabitur, ut voluit SERVIVS ad Georg. I. v. 137, per epenthesin.

Mensis Lunæ cursus, "quia *mensa* spatia conficiunt, *menes* nominantur" de nat. Deor. L. II. c. 27 f. 69. Sed melius erit cum VARRONE & MACROBIO a Græcorum *μήνη* vel potius *μῆν*, deducere.

Minerva dicta, "quæ vel *minueret* vel *minaretur*" de nat. Deor. L. II. c. 26 f. 67. L. III. c. 24 f. 62. Videtur verò illud sive minuendi sive minandi munus belli clades respicere, ab armipotente Dea vel immisas vel immittendas. Placet aliis a *memoria* (quasi *Meminerva*), a *monere* quod archaice *menere*, *menervare*, *promenervare*), a Græco *μῆνός*, & sic porro, repetere nominis rationem, e quibus, quod volupè fuerit, quisque elingat. Non censentur quidem inepta, quæ infestam Deæ, prima Romanorum ætate alii vix rei quam bellis præsesse jussæ, vim exprimunt; sed quoniam ad bellicam gloriam acces-

sit postea benefica ingenii, litterarum, artiumque laus, id commodi habet etymon a *μῆρος*, quod utriusque rei suggerat notionem.

Moneta. "Scriptum a multis est, cum terræ motus factus esset, ut sue plena procuratio fieret, vocem ab æde Junonis ex arce exstirpsse: quocirca Junonem illam "appellatam Monetam; a qua" tamen "præterquam de sue plena, quid unquam *moniti* sumus?" de Divinat. L. I. c. 45 f. 101. L. II. c. 32 f. 69. Est igitur a *monendo*. Alii rem narrant OVIDIUS, Fast. L. VI. v. 183 sqq. PLUTARCHUS in Camillo c. 61, & SORDAS in voce *Moneta*; sed plura Romæ fuisse Junonis Monetæ templa, docet LÆVIUS, nam, præter Furium Camillum Dictatorem (anno urbis 410) L. VII. c. 28, etiam C. Cicerejus prætor anno Romæ 579 ædem huic Deæ voverat L. XLII. c. 7.

Monstra dicuntur "quia *monstrant*" de Divinat. L. I. c. 42 f. 93. de Nat. Deor. L. II. c. 3 f. 7. A *monendo* dicta fuisse maluit L. ÆLIUS STILO & FESTUS, non repugnante analogia, Sed communem esse nominis & verbi fontem, quis non videt?

Morosus a *moribus*: asperis scilicet & difficilibus. "Be-ne nostri, cum omnia essent in *moribus* vitia, quod "nullum erat iracundiæ foedius, iracundos solos, *morosos* "nominaverunt." Tusc. Quæst. L. IV. c. 24 f. 54. SENECALERO (præcept. filii bene latini p. 83 & 89) *morosus* est, qui nimis *morem* suum sequitur, ut quondam DONATO, qui sui cujusdam *moris* (*idiosyncratos*); sed ille *morem* hoc sensu interpretatus germanice *Eigensinn*, significationem intulit Lexicis ignotam, nec Classicorum auctoritate firmatam. — Aliam, idem novam, sed minus commodam,

dam, etymologiam, a *mora* puta aut *morando*, ipse minoris facit.

Natio Dea. Huic, "cum fana circumimus in agro Ardeati, rem divinam facere solemus: quæ, quia partus macronarum tueatur, a *nascentibus* Natio nominata est." de nat. Deor. L. III. c. 18 f. 47.

Neptunus: "nomen productum a *nando*, paulum primis litteris immutatis", de nat. Deor. L. II. c. 26 f. 66. Rejicit postea ipse CICERO valde duram, sed ex vulgata forte opinione admisam, etymologiam, his verbis: "quoniam Neptunum a nando appellatum putas, nullum erit nomen, quod non possis una littera explicare, unde ductum sit." ibid. L. III. c. 24 f. 62. Hinc a *nubendo* (tegendo, operiendo) repetit VARRO "quod mare terras obnubit, ut nubes cœlum", quocum facit ARNOBIUS; a Græco *νῆπτος* SCALIGER pater; a Tuscorum sermone filius; aliunde alii.

Nequitia: "contrarium frugalitati vitium, ab eo quod nec quidquam est in tali homine, ex quo idem nihili dicitur." Tuse. Quæst. L. III. c. 8 f. 18. Coactum scilicet esse ex *ne* & *quidquam*, exorta media syllaba, placuit etiam VARRONI. De hujus vero etymologiæ pretio, post ipsius CICERONIS judicium ("erit fortasse durius: sed tentemus: iussisse putemur si nil sit") statuere supervacuum est. Excusationem habebit Noster, propter Festum, argutius etiam ludentem, & reliquarum quoque originationum difficultates.

Occatio nominata ex *occacato* semine sparso Cat. maj. c. 15 f. 31. Etymologiam, quæ & A. SEPTIMI SERENI fuit (in fragmento apud NONIUM), venustissimam judicat FESTUS,

stus, spreta Varroniana & Verriana, quæ est ab *occidendo* i. e. comminuendo. Hebræam BECMANNI & VOS II nimis longe petitam esse, quis non videat?

Omnivaga: Dianæ epitheton "non a *venando*, sed quod "in septem numeratur tamquam *vagantibus*" de nat. Deor. L. II. c. 27 f. 68. Syzygiæ propior est hæc etymologia, quia neque illi, quos h. l. oppugnat CICERO, potuerunt a *vagando* non derivare nominis rationem; cum vero hi ad venatricem Deam, ad Lunam ille referret istud vagationis negotium, in accommodando etymo major iusto erat sententiarum diversitas.

Oppidum. "Oppidorum originem optime refert CICERO L. I. de Gloria, eamque appellationem usurpatione "appellatam esse existimat, quod *opem darent*: adjiciens, "ut imitetur inéptias Stoicorum." FESTUS L. XIII. Nimis doctam, ut putat, conjecturam, cum propria fere indocta (a Germanico *Hof*, *Geböfde*) commutavit SCH. LLER. Esse tamen vocem ab *opibus*, sed propterea forte, quod in oppida confluant, indicare videtur adverbium *oppido*.

Pecuniosi vocabantur "quod tunc (olim) erat res in "pecore" fragm. L. II. de Republ. apud NONIUM. Etymologia, OVIDII (Fast. L. V. v. 280 (q.)), PLINII (L. XVIII c. 3), VARRONIS (de Re Rust. L. II c. 1.) & omnium fere consensu ipsaque historia firmata. Etiam in Holsatia pecoribus potissimum adhaesisse divitiarum (*Gut*) appellationem, auctor est Voss, Mythologische Briefe 1. r. Band p. 105. Hinc latiori appellatione pro quibusvis etiam immobilibus bonis sumitur *pecunia*, Orat. pro Rosc. Amer. c. 2 f. 6. Hinc æs pecorum nota quondam signatum perhibet PLINIUS L. XXXIII c. 3. cujus tamen narrationis fidem ar-

argumentis haud levis impugnat ECKHEL Doctrina numor. veterum P. I. Vol. I. Proleg. p. II. Vol. V p. 10. salvam tamen relinquens etymologiam, quia omnino pecunia in pecoris locum quasi successit. Cfr. LIVIUS L. XXIX. c. 31. MACROB. Sat. L. I. c. 7.

Penates dii "sive a *peni* ducto nomine (est enim omne, quo vescuntur homines, *penus*), sive ab eo quod *penitus* insident, ex quo etiam *penetrales* a poetis vocantur" de nat. Deor. L. II. c. 27 f. 68. Varias jam olim obtinuisse derivationes, docet DIONYSIUS *Halicarnasensis* L. I. c. 67, Græcis vario modo significationem reddere conantibus, appellantibusque aliis *πατρώες*, aliis *γεγεθλές*, quibusdam *κηρώες*, quibusdam *μυχλές*, nonnullis *ἐχλές*.

Petulantia a *petendo*, fragm. L. IV. de Republ. apud NONIUM. Pudori oppositam videas Orat. II. in Catil. c. 11 f. 25. Participialem vocis originem suspicatur SCHEELLERUS, a frequentativo, nescio quo, *petalo*, quod itidem esset a *petendo*, sed cujus usum, si vel obsoletum, nulla loquuntur monumenta.

Portenta, "quia *portendunt*, dicuntur, sicut *Ostenta*, quia *ostendunt*", de Divinat. L. I. c. 42 f. 93. de nat. Deor. L. II. c. 3 f. 7. Ostenti originatio, ut a nemine impugnata, ad *συγγλῶς* exempla relata jam est; Portentum autem, cujus tamen manifeste eadem est ratio, non a portendendo solum, sed simul ab *apportando* profluxisse ratus est NONIUS, hybridam, ut loquuntur, temere commiscens ejusdem vocabuli, compositi quidem, sed a radice æque composita jam repetiti, originem.

Portunus, qui Palæmon Græcis, Deus, cui in portus
jus

ius erat, OVID. Fast. L. VI. v. 546 sq. Hinc nominis causa a *portu*, de nat. Deor. L. II. c. 26 l. 66. Sed Fæsto, aliam secuto etymologiam, *Portunus* s. *Portumnus* Deus est *portarum*, & clavim manu tenere fictus narratur; cui originationum pugnae solvendae idonea vix censetur HEYNI (ad VIRG. Æneid. L. V. v. 241) suspicio, pro *clavim* legendum esse *clavum*.

Postliminium. "SCÆVOLA P. F. junctum putat esse verbum, ut sit in eo & *post* & *limen*: ut, quæ a nobis alienata sunt, cum ad hostem pervenerint, & ex suo tantquam *limine* exierint, dein cum redierint *post* ad idem *limen*, postliminio videantur rediisse." Topic. c. 8 l. 37. Mireris CICERONIS jam ævo adeo incertum fuisse vocis etymon, ut SERVIUS (CLAUDIUS forte aut SULPICIUS) "nihil putaverit esse notandum, nisi *post*, & *liminium* illud productio-nem esse verbi voluerit, ut in *finitimo*, *legitimo*, *editimo*, "non plus esse *timum*, quam in *meditullio tullium*." Ibid l. 36.

Prætor "a *præundo* appellator" de Legg. L. III. c. 3 l. 8. Est igitur quasi prætor (elisa littera *t*), utpote qui præiret jure & exercitu (VARRO). "Veteres enim omnem magistratum, cui pareret exercitus, Prætorem appellaverunt." ASCONIUS PEDIANUS ad Actionis in Verrem L. I. c. 14 l. 36. Hinc Prætor maximus, qui alias Dictator, LIV. L. VII c. 3. — A *præse* qui dictos prætores putant, nomine aliquantum, significatione parum, a Nostri abluunt ratione.

Primigenia Fortuna, "a *gignendo*" h. e. a natali die, de Legg. L. II. c. 11 l. 28.

Privilegium lex est in privos homines lata, de Legg. L. III. c. 19 l. 48. pro Dom. c. 17 l. 43. Utrobique ob-scurius

securius propositam etymologiam hoc loco omissemus; nisi placuisset antiquam revocare vocabuli vim &, Horatiana etiam auctoritate (Serm. L. II. sat. 5 v. 11), *privum* per solum, unicum, singulare, exponere.

Procacitas a *procando* nominata est", fragm. L. IV. de Republ. apud NONIUM. Cur a *prociendo* repetere maluerit VOSSIUS, vix liquet.

Prodigia dicuntur "quia *prædicunt*" de Divinat. L. I. c. 42 f. 93, de nat. Deor. L. II. c. 3 f. 7. At magis se probavit SCALIGERO patri, VOSSIO, aliis, Noniana etymologia a *porro adigendo* f. prodigendo & averruncando.

Prudens, *Prudentia* a *providendo* f. prospiciendo futura, de Divinat. L. I. c. 49 f. 111, de Legg. L. I. c. 23 f. 60 fragm. L. VI de Rep. apud NONIUM, fragm. Libri de Philosophia apud AUGUSTINUM. Hanc enim virtutem, quam rerum expetendarum fugiendarumque scientiam, de Offic. L. I. c. 43 f. 153, definit Noster, non sola memoria & intelligentia contineri, sed etiam providentiam (futurorum prudentiam Cat. maj. c. 21 f. 78) includere monet idem, fragm. alio Libri de Philos. item apud Hipponensem servato, nec minus de Off. L. II. c. 9 f. 33, fere ut TERENTIUS Adelph. III 3 33 lqq. Animum nempe, quem, ex Pythagorea disciplina, e divinitate haustum libatumque assumpsit CICERO, futura quadantenus videre non semel docet. Ad Græcum fontem τὸ *Πρόβλεψεν* ut cum SCALIGERO recurramus, non est necesse.

Publicus a *populo*: "est enim *Respublica res populi*", fragm. L. III. de Republ. apud AUGUSTINUM. Confirmat idoneam valde etymologiam celebre P. VALERII *Publicole* f. *Poplicole* cognomen.

Religio ex relegendo. Nam "qui omnia, quæ ad cultum Deorum pertinerent, diligenter retractarent & tamquam *relegerent*, sunt dicti *religiosi*" de nat. Deor. L. II. c. 28 f. 72. Est autem, ex mente Nostri, Religio, quatenus ad Numina refertur, Deorum cultus pius, qui in metu, cura & carimonia ipsorum sit, ibid. L. I. c. 42 f. 117, de Invent. L. II. c. 22 f. 66, c. 53 f. 161, unde alii curam, alii metum, potissimum cogitarunt. Prior certe fuit metus, rudes atque incultos & potentia Numinum perterritos ante, quam sapientiam miratos aut clementia commotos, homines facile invadens (Cfr. VIRG. L. Æneid. L. VII. v. 60. L. VIII. v. 349 sq.): quare ipsi *religere* metuendi significationem, sed nulla auctoritate firmatam, affinxit SCHELLERUS. Quamcunque autem primam assumeris rudioris religionis formam, melior jure suo reputabitur Ciceroniana etymologia, quam LACTANTIUS a *religando*, quia hoc pietatis vinculo religati Deo sumus, aut M. SURIUS SABINI a *relinquendo*, quoniam, quod sanctum, remotum quoque ac sepositum a nobis sit.

Respublica: vide *Publicus*.

Reus, cujus de *re* disceptatur, de Orat. L. II. c. 43 f. 183.

Saga, Sagax, Prælagire a *fugiendo*, quod est "sentire acute" de Divinat. L. I. c. 31 f. 65. Græca SCALGERRI patris etymologia (a *σαγήνη* vel *σαγῆς*) carere facile possumus.

Saturnus "est appellatus, quod *fatiretur* annis: ex se enim natos comesse fingitur solitus, quia consumit ætas temporum spatia, annisque præteritis *insaturabiliter* "expletur" de nat. Deor. L. II. c. 25 f. 64. L. III. c. 24 f. 62. Patuisset, vel non monente Nostro, respici ad

Xcē-

Ἥρα (Ἥρα) Græcorum, cum Saturno, agresti priscorum Latinorum numine, postea ita commutatum, ut rustica, quam hic gestabat, falx ea esse putaretur, qua Ἥρας patri Urano exsecuisset virilia, tandemque Temporis, rerum omnium edacis, constitueret symbolum. Cfr. Voss ad Georg. VIRGIL. L. II. v. 173. 406). Reliquas non paucas etymologias: VARRONIS a *satu*, quod coelum principium rerum, cum qua congruit nova Cluni DENINA a Gothica voce *Ur & Sator*, quasi Satorem dicas æternum, SCALGURI filii a *latendo* (לָתַר), ad quam cfr. VIRGIL. Æneid. L. VIII. v. 322 sq. Ovid. Fast. L. I. v. 238, aliorum a *σάθῃ* &c. utpote omnes æque incertas, expendere nolumus.

Seditio "dicitur dissenso civium, quod *seorsum eunt* "alii ad alios" fragm. L. VI. de Rep. apud Nonium.

Senatores, Senatus, a *senili* Senatorum ætate, Cat. maj. c. 6 f. 19 sq. c. 16 f. 56. Hinc iidem Lacedæmone Ἰέγοντες dicti. Appellationis originem confirmant Ovidius Fast. L. V. v. 64 & QUINTILIANUS L. I. c. 6 f. 33.

Sol "dictus, vel quia *solus* ex omnibus sideribus est tantus, vel quia, cum est exortus, obscuratis omnibus *solus* apparer" de nat. Deor. L. II. c. 27 f. 68. L. III. c. 21 f. 54. Verius forte, quod ita Sabini, ut apud Varronem legitur.

Solistimum, vide in *Tripudium*.

Suculæ, vide in *Hyades*.

Superstitio. "Qui totos dies precabantur & immolabant, ut sui sibi liberi *superstitēs* essent, *superstitiosi* sunt "appellati: quod nomen postea latius patuit", ut eset "ti-

"mor inanis Deorum" de nat. Deor. L. II. c. 28 f. 72. L. I. c. 42 f. 117. At recte monuit LACTANTIUS, neminem esse, qui non optet, ut sibi supervivant nati: nec tamen multo felicius originem vocis sic explicans, ut superstitiosi dicerentur, aut qui *superstitem* memoriam defunctorum colerent, aut qui, parentibus *superstites*, colerent imagines eorum domi, tamquam Deos penates. Inter plures vero etymologias, Servianam puta utramque, ab anicularum multis *superstitum* more, aut a *superstantium* rerum formidine, Nonianam a *super sedendo*, i. e. negligendo cetera omnia, Schellerianam a longæ aliisque *superstitis* vitæ desiderio, & quæ sunt reliquæ, commodissima forte judicabitur Vossiana a *superstando*, quia in superstitione cultus Numinum modum rectum *superstat* atque excedit.

Torquatus (T. Manlius L. F.) "ex Galli apud Anienem spoliis sibi & *torquem* & cognomen induit" de Fin. L. II. c. 22 f. 73. cfr. L. I. c. 7 f. 23. c. 10 f. 35, de Off. L. III. c. 31 f. 112. Liv. E. VII. c. 10. OVID. Fast. L. I. v. 601.

Tripudium. Pulli in cavea ad auspicia allati "cum pascuntur, quia necesse aliquid ex ore cadere & *terram pavire*, *terripavium* primo, post *terripadium* dictum est: hoc quidem jam *tripudium* dicitur" de nat. Deor. L. II. c. 34 f. 72. "Quod autem scriptum habetis tripudium fieri, si ex ossa objecta quid in *solum* ceciderit: hoc quoque, quod dixi, coactum, tripudium *solistimum* dicitur" ibid. L. I. c. 15 f. 28. Originariem, quæ TURNEBO placuit, a *ter pede* (ferire, percutere terram) HORAT. L. III. od. 18 v. 16, in medio relinquitur.

Tumultus a *timore multo*. "Quid est enim tumultus,

"tus, nisi perturbatio tanta, ut major *timor* oriatur? unde etiam nomen ductum est *tumultus*", Orat. Philipp. VIII. c. 1 f. 3. Repetit hæc verba QUINTILIANUS L. VII. c. 3 f. 25. Longius petita eorum videtur ratio, qui cum JANO DOUSA & VOSS o legendum putant *tumor* non *timor*, atque ad copulatas VIRGILII (Georg. L. I. v. 464 sq.) *ἐν-σείς: instare tumultus, tumescere bella*, provocantes, a *tumendo* repetunt nomen, cujus primo loco allatam (a timore multo) etymologiam suam fecit etiam DONATUS ad VIRG. L. Æneid. L. VIII. v. 4.

Venus: "Dea, quæ ad res omnes *veniret*", atque "ex ea potius *Venustas*, quam Venus ex *venustate*" de nat. Deor. L. II. c. 27 f. 69. L. III. c. 24 f. 62. De origine tantum non omnes consentiunt, sed aliam atque aliam cogitant *veniendi* significationem.

Vesta: vid. in *Esæ*.

Vica pota, Vicepota, cujus, narrante LIVIO L. II. c. 7, Romæ fuit ædes, ipsa fuisse videtur Victoria, cognomenque a *vincendo* atque *potiundo* nata, de Legg. L. II. c. 11 f. 28.

Virtus "ex viro appellata est: *viri* autem propria maxime est fortitudo, cujus munera duo sunt maxima, "mortis dolorisque contentio" Tusc. Quæst. L. II. c. 18 f. 43. L. III. c. 8 f. 25. Spectant hæc loca in primis antiquiorem vocis significationem, cui successit alia, ea nimirum, qua virtus "nihil sit aliud, quam in se perfecta & ad summum perducta natura; igiturque homini cum "Deo similitudo" de Legg. L. I. c. 8 f. 25. Coeperunt etiam nomine abuti, & de arboris equique virtute loqui, ibid.

ibid. c. 16 f. 45. Salvam tamen fore etymologiam, monitu non est opus.

Vitium, Vituperabile. "Quod *vituperabile* est per se ipsum, id eo ipso *vitium* nominatum, vel etiam a *vitio* dictum *vituperari*" de Finib. L. III. c. 12 f. 40. Posteriorem sententiam veriorum judicavit DONATUS, *vituperare* explicans per *vitium parare*, i. e. labem adspargere; unde & *vitium* vel a *vi*, vel a *vitando* dictum vulgo creditur.